Hrvatsko gospodarstvo – investicije se tope

Investicije u dugotrajnu imovinu najbolji su pokazatelj u kojem pravcu kreće gospodarstvo. Investicije nam kazuju što poslodavci očekuju u budućnosti. Investicije nam pokazuju u kojoj će se mjeri povećavati stopa (ne)zaposlenosti. Investicije nam kazuju da li će se ekonomska emigracija ubrzati ili usporiti. Kretanje investicija najbolji su pokazatelj kretanja blagostanja neke zemlje. Zapravo investicije nam sve govore.

U 2008. godini investirano je gotovo 64 milijarde kuna u novu dugotrajnu imovinu da bi se one više nego prepolovile u 2017, godini kada su iznosile svega 24 milijarde kuna – smanjenje od 63%! U promatranom razdoblju broj investitora se je još značajnije smanjio od 26 tisuća na svega 12 tisuća tako da je 2008 godine udio broja investitora u ukupnom broju poduzetnika iznosi 32,6%, dok je udio investitora u 2017. godini pao na svega 10,2%. Drugim riječim,a svega desetina poduzetnika je imalo investicijskog potencijala i pozitivna očekivanja tmeljem novih investicija. Kada tako mali broj poduzetnika investira to je siguran znak da je stanje hrvatskog gospodarstva zabrinjavajuće.

Smanjenje investicijske aktivnosti znači smanjenje broja zaposlenih. Smanjenje broja zaposlenih znači dinamiziranje ekonomske emigracije. Smanjenje broja zaposlenih znači dodatno smanjenje vještina djelatnika i smanjene mogućnosti povećanja plaća. Smanjenje investicija, naročito važno, znači dodatno smanjenje učinkovitosti hrvatskog gospodarstva - smanjenje njegove konkurentnosti. Smanjenje investicijske aktivnosti je dokaz kako makroekonomski okvir sugerira investitorima da sele svoju poslovnu aktivnost u neka druga područja gdje će imati ugodniji ambijent nego što ga to imaju u Lijepoj našoj.

U odnosu na prethodnu godinu investicije su se povećale za samo 0,6%! Pri tome je nešto veće stope rasta investicija zabilježila djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva – niske dodane vrijednosti; opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija – klimatske promjene; trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala – niska dodana vrijednost; djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane – turizam – niska dodana vrijednost, poslovanje nekretninama – preraspodjela; stručne znanstvene i tehničke djelatnosti – dobra vijest; administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti – vrlo niska dodana vrijednost, te ostale uslužne djelatnosti – niska dodana vrijednost. Ostale su djelatnosti smanjile svoju investicijsku aktivnost. Posebno zabrinjava prerađivačka industrija, financijska djelatnost i djelatnost osiguranja, te obrazovanje koje je ionako na niskim razinama.

Posebno je značajno identificirati kretanje amortizacije. U 2016. Godini amortizacija je iznosila 32 a investicije 25,2 milijarde kuna, dok je u prošloj godini za amortizaciju izdvojeno 34,7 dok su investicije iznosile Â 23,7 milijarde kuna. Kada su investicije manje od amortizacije tada odnosno gospodarstvo smanjuje svoje kapacitete i obratno.

Moj dragi prijatelj i profesor Dragomir Vojnić cijeli je život posvetio investicijama i procesu investiranja. Učio nas je mnoge važne stvari glede investicija i investiranja. Kako su investicije same po sebi kategorija koja identificira moguću budućnost to je profesor Vojnić veliku pažnju posvetio kapitalnim koeficijentima, marginalnim i prosječnim, kako bi u makroekonomskom pogledu identificirao učinkovitost procesa investiranja. Posebice je njegov velik doprinos glede razlikovanja bruto, novih i neto investicija.

Neto investicije dio su novo dodane vrijednosti koje putem investicijskog procesa povećavaju kapacitet nacionalnog gospodarstva. Bruto investicije sastoje se iz neto investicija uvećanih za iznos amortizacije. Međutim, profesor Vojnić je pokazao kako amortizacija ima svoj zamjenski dio i dio koji povećava kapacitet nacionalnog gospodarstva. Kada se od amortizacije odbije zamjenski dio i pribroje neto investicije dobijemo nove investicije. Zapravo nove investicije su najrelevantniji pokazatelj povećanja proizvodnih mogućnosti odnosnog gospodarstva.

Gdje su tu nalazi Lijepa naša?

Lijepa naša nalazi se u dramatičnim problemima. Kada su nove investicije manje od iznosa amortizacije nije moguće kazati da gospodarstvo stagnira, mora se kazati kako se gospodarstvo urušava. Činjenica da smo punopravna članica EU u kojoj pravila igre određuju najrazvijenije zemlje jasno daje na znanje kako se učinkovitosti gospodarstva valja posvetiti najveća moguća pažnja. Učinkovitost bez novih investicija su priča bez sadržaja.

U suradnji s poduzetnicima uvijek govorim o nužnom određenju razvoja odnosne tvrtke kako bi postala konkurentnija i fleksibilnija. Investicije omogućuju jedno i drugo. Naprosto bez investiranja nije moguće učiniti iskorak od gubitnika u pravcu dobitnika. Zato su potrebni strateški partneri koji će odnosnoj tvrtki pomoći glede znanja. Kad raspolažete s znanjem ostalo postaje lakše rješiv problem. Naime, poduzetnici često misle, krivo, kako će sutra biti bolje nego što je to bilo jučer. Za ta i takva razmišljanja nema osnova. Gospodarstvo u EU se stalno mijenja u pravcu sve veće učinkovitosti. Na jedinstvenom europskom tržištu možete opstati

jedino i samo ako se stalno inovirate i prilagođavate. Na žalost, veliki broj tvrtki se nalazi u nezavidnoj situaciji. Upravo zato jer izravno odbijam informacije mogu sa sigurnošću tvrditi da je predstojeća porezna reforma bitna, možda čak presudna, glede perspektive hrvatskog gospodarstva. Upravo sam zato, kao vektorsko određenje, podržao reformu poreznog sustava u 2016. godini s napomenom da je trebala biti – hrabrija.

Smanjenje investicijske aktivnosti traje cijelo desetljeće, zapravo od osamdesetih godina prošlog stoljeća. To nije moguće nadoknaditi jer pored smanjenog izdvajanja za investicije događaju se mnoge negativne multiplikacije. Na prvom mjesto valja ukazati kako smanjenje investiranja znači smanjenje zaposlenosti. Smanjenje investicijske aktivnosti znači smanjen zahtjev za učenjem jer samo nove investicije zahtijevaju nova znanja. Izostanak investicija znači da nam znanost nije potrebna i da su prije stečena znanja, u vrijeme investiranja, danas zadovoljavajuća. Naprosto izostanak investicija izravno i snažno djeluje na urušavanje obrazovnog i znanstvenog sustava bilo koje zemlje. Prema tome, smanjenje investicijske aktivnosti nije samo grijeh propusta sadašnje generacije već izravno određenje šanse naše djece i unuka u budućnosti. I dok, bar načelno, možemo dovoditi u pitanje sadašnjost u kojoj živimo, nemamo nikakvog prava da sumarnu budućnost ostavljamo u nasljeđe našoj djeci. Jasno, nerazumna ekonomska i porezna politika bitan su razlog stanju u kojem se nalazi hrvatsko gospodarstvo.